

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ
AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

ФИЛОСОФИЯ ЖӘНЕ САЯСАТТАНУ ФАКУЛЬТЕТІ
ФАКУЛЬТЕТ ФИЛОСОФИИ И ПОЛИТОЛОГИИ
FACULTY OF PHILOSOPHY AND POLITICAL SCIENCE

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

атты студенттер мен жас ғалымдардың
халықаралық ғылыми конференция

МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, Қазақстан, 6-8 сәуір 2021 жыл

2-том

МАТЕРИАЛЫ

международной научной конференции
студентов и молодых ученых

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

Алматы, Казахстан, 6-8 апреля 2021 года

Том 2

MATERIALS

International Scientific Conference
of Students and Young Scientists

«FARABI ALEMI»

Almaty, Kazakhstan, April 6-8, 2021

Volume 2

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ФИЛОСОФИЯ ЖӘНЕ САЯСАТТАНУ ФАКУЛЬТЕТІ

КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени АЛЬ-ФАРАБИ
ФАКУЛЬТЕТ ФИЛОСОФИИ И ПОЛИТОЛОГИИ

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

атты студенттер мен жас ғалымдардың
халықаралық ғылыми конференция

МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, Қазақстан, 6-8 сәуір 2021 жыл

2-том

МАТЕРИАЛЫ

международной научной конференции
студентов и молодых ученых

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

Алматы, Казахстан, 6-8 апреля 2021 года

Том 2

MATERIALS

International Scientific Conference
of Students and Young Scientists

«FARABI ALEMI»

Almaty, Kazakhstan, April 6-8, 2021

Volume 2

Председатель редакционной коллегии:

Масалимова А.Р. – доктор философских наук, профессор, декан факультета философии и политологии

Заместители председателя редакционной коллегии:

Аликбаева М.Б. – заместитель декана по научно-инновационной работе и международным связям

Абдирайымова Г.С. – заведующая кафедрой социологии и социальной работы

Алгожаева Н.С. – заведующая кафедрой педагогики и образовательного менеджмента

Курманалиева А.Д. – заведующая кафедрой религиоведения и культурологии

Құранбек Ә.А. – заведующий кафедрой философии

Мадалиева З.Б. – заведующая кафедрой общей и прикладной психологии

Насимова Г.О. – заведующая кафедрой политологии и политических технологий

Материалы международной научной конференции студентов и молодых учёных «Фараби әлемі», Алматы, Казахстан, 6-8 апреля 2021 г. Том 2. – Алматы: Қазақ университеті, 2021. – 554 с.

ISBN 978-601-04-5268-8

В сборнике представлены доклады, выступления, тезисы участников международной научной конференции студентов и молодых учёных «Фараби әлемі», организованной Советом молодых учёных, преподавателями, магистрантами и докторантами факультета философии и политологии.

В работе конференции приняли участие молодые учёные из разных вузов Казахстана и зарубежных стран. В данном сборнике содержатся статьи и тезисы по актуальным проблемам философии, социологии, культурологии, социальной работы, религиоведения, психологии и педагогики.

Статьи изданы в авторской редакции.

ЖАС ЖАЛҒЫЗБАСТЫ АНАЛАРДЫ СОЦИОРЕДАПТАЦИЯЛАУДАҒЫ ДАҒДАРЫС ОРТАЛЫҚТАРЫНЫҢ МАҢЫЗЫ

Еламанова А.С.

SD10201 «Әлеуметтік жұмыс» мамандығының 2 курс PhD докторанты

Ғылыми жетекші: әлеум.ғ.к., аға оқытушы Авсыдыкова К.А.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті

Аңдатпа. Қазақстанда әлеуметтік жетімдер санын азайтудың маңызды шарттарының бірі – жас жалғызбасты аналарды социореадаптациялау, олардың баладан бас тартпауына қол жеткізу. Бұл елдегі әлеуметтік саясаттың басымдықтары арқылы жүзеге асырылады. Жас аналарды қоғамға қайта бейімдеудің оңтайлы жүргізілуі баланың анасымен қалып, өз отбасында тәрбиеленуіне ғана ықпал етіп қоймайды, сонымен бірге ананың білім алып, мамандық игеруіне, қоғамнан болашақта өз орнын табуына мүмкіндік жасайды. Бұл міндеттерді атқаруда дағдарыс орталықтарының орны ерекше. Мақалада Қазақстандағы дағдарыс орталықтарының мақсат-міндеттері, онда жүргізілетін әлеуметтік жұмыс түрлері талданады. Дағдарыс орталықтарының жас аналарға рухани-психологиялық, әлеуметтік, құқықтық, материалдық көмек берудегі, жас ананың дербес өмірлік белсенді ұстанымын қалыптастырып, әлеуметтік байланысын орнатудағы маңызы зерделенеді.

Кілт сөздер: әлеуметтік саясат, бала құқығы, кәмелетке толмаған жас ана, әлеуметтік жұмыс, әлеуметтік жетімдік, дағдарыс орталықтары

Қазақстан Республикасының әлеуметтік саясатының басым бағыттарының бірі – ана мен баланы қорғау, олардың лайықты өмір сүруін қамтамасыз ету. Сонымен қатар балалар үйінде тәрбиеленушілер санын азайту, балалардың отбасында ата-анасымен өмір сүру құқығының сақталуына ықпал ету, оларға жан-жақты тәрбие беру да маңызды мемлекеттік саясат болып табылады. Бірақ өкінішке қарай, балаларды тастап кету, ата-аналардың балаға қатысты өз міндеттерін орындамауы, балаға толыққанды жағдайдың жасалмауы немесе биологиялық ата-анасынан күштеп айырылуы сияқты келеңсіз жағдайлар біздің қоғамның өзекті проблемасына айналып отыр.

Соңғы жылдардағы кәмелетке толмаған жас аналардың көбеюі, олардың балалардан бас тартуы жоғарыда проблеманың тереңдеуіне себепші болуда. Қоғамдағы экономикалық және әлеуметтік-мәдени өзгерістерге сәйкес ересек жаста ана болу бақытына ие болған әйелдердің саны артқанымен, қыздардың 10 пайызы жыныстық өмірді 14 жасына дейін бастайды екен, бұл дегеніміз кәмелетке толмаған жас аналар санының күрт артуына алып келіп, қоғам мен жұртшылық тарапынан алаңдаушылық туғызуда. Отбасы формаларының трансформациялануы, адамгершілік құндылықтардың төмендеуі, жыныстық тәрбиенің толыққанды жүргізілмеуінің нәтижесінде жыныстық қарым-қатынасқа ерте түсу, жоспарланбаған жүктілік, жүктілікті ерте ұзу, баладан бас тарту, әлеуметтік жетімдік мәселелері шиеленісе түседі. Жас аналардың өмірлік тәжірибесінің аздығын ескерсек, олардың жұбайлық қарым-қатынасты орнықтыруға, нығайтуға шамалары жетпейтініне де көз жеткізуге болады. Бұл өз кезегінде тұрмыстық зорлық-зомбылыққа ұшырау, жаман әдетке (маскүнемдік, нашақорлық, қаңғыбастық, жезөкшелік және т.б.) үйір болудың бірден-бір себебі болып жататыны рас. Сондықтан тағдыр теперішімен жастайынан бала туып, барар жері, басар тауы қалмаған жас аналарға көмек қолын созу – өркениетті қоғамның бірден-бір міндеті.

Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев «Қазақстан-2050 Стратегиясы – қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Жолдауында әйелдердің қоғамдағы рөлінің маңыздылығы туралы айта келіп былай деді: «Біз Қазақстан қыздарының сапалы білім алып, жақсы жұмысқа ие болуы және тәуелсіз болулары үшін барлық жағдайды жасауымыз қажет.

...Біздің елімізде толық емес отбасылар көп. Мемлекет баланы жалғыз тәрбиелеп жатқан аналарға көмектесуі керек. Біз әйелдер үшін икемді еңбек түрлерін қалыптастырып, үйде жұмыс жасауларына жағдай туғызуымыз керек. Заң, мемлекет және мен біздің ханымдарымыздың жағындамыз. Біз бұдан әрі де елімізде әйелдердің рөлі артуы үшін барлық жағдайды жасайтын боламыз. Қазіргі замандағы қазақстандық әйел қызмет істеуге ұмтылуы керек» [1].

Сонымен бірге «Қазақстан Республикасындағы 2030 жылға дейінгі отбасылық және гендерлік саясат тұжырымдамасында» отбасы институтын нығайту туралы атап өтілген: «Ерте жастан некеге тұру, кәмелеттік жасқа толмағандардың жүкті болуы, ерте жастан аборт жасату проблемалары орын алуда, бұл, әсіресе, ауылдық жерлерде кеңінен таралып отыр. Отбасы институтын нығайту мақсатында отбасылық қарым-қатынастар, ана мен бала құқықтарын қорғау, балаларды тәрбиелеуде ата-аналардың жауапкершілігін арттыру саласындағы ерлер мен әйелдердің тең құқықтары мен мүмкіндіктерін қамтамасыз ететін Қазақстан Республикасының заңнамасы жетілдірілетін болады» [2]. Байқағанымыздай, 2030 жылға дейінгі отбасы және гендерлік саясат тұжырымдамасында кәмелетке толмаған жас аналардың мәселесі көтеріліп, оның алдын алу шаралары көрсетілген.

Қазақстанда отбасын әлеуметтік қолдау шаралары мына бағыттарды қамтиды:

- әлеуметтік-тұрмыстық;
- әлеуметтік-медициналық;
- әлеуметтік-психологиялық;
- әлеуметтік-педагогикалық
- әлеуметтік-еңбек;
- әлеуметтік-мәдени;
- әлеуметтік-құқықтық;
- арнайы әлеуметтік қызметтер [3].

Қазақстанда отбасылардың келесі тобы: көп балалы отбасылар, бір жасқа дейін баласы бар аналар мен отбасылар, аз қамтылған отбасылар, мүмкіндігі шектеулі балалары бар отбасылар, асыраушысынан айырылған отбасылар, жас отбасылар мемлекет тарапынан қолдау алады.

Дегенмен бүгінде Қазақстанда кәметке толмаған аналармен әлеуметтік жұмыс қалыптасу кезеңінде тұр. Жас аналар әлеуметтік жұмыс клиенттерінің тобында арнайы қарастырылмаған, сондықтан әлеуметтік қызмет мамандары бұған ерекше мән беруді қажет деп таппайды. Кәметке толмаған аналардың білімін жалғастыруы, мамандық игеруі, баланы тәрбиелеуі, баспаналы болуы, материалдық тұрғыдан қамтамасыз етілуі, қоғам тарапынан стигматизациядан арылту мәселелерін шешу нақты жүйеленбеген. Қазіргі таңда осындай аналарға әлеуметтік көмек көрсету, социореадаптациялау жұмысы бойынша әдістемелік нұсқаулықтар, қажетті нормативті құжаттар жоқтың қасы. Бірақ соңғы жылдары осы олқылықтың орнын толтыру бағытында біршама жұмыстар атқарылуда.

2019 жылғы мәлімет бойынша Қазақстанда бала күтімі бойынша мекемелерде 53 мыңнан астам тәрбиеленуде, оның ішінде ата-аналары тастап кеткен балалардың үлесі 2012 жылы 24% болса, 2016 жылы 15,6%-ға дейін қысқарғаны көңілге қуаныш ұялатады [4].

Статистикалық мәліметтерге сүйенсек, соңғы жылдары республикада анасы тастап кету қаупі бар балалар мен сәбилерді барынша ертерек анықтау, аналарға жүктілік кезінде, босану кезінде және босанғаннан кейін білікті қолдау көмегін беру жолға қойылып келеді. Соның нәтижесінде жыл сайын балалар үйіне түсетін бір жасқа дейін балалардың саны 2013 жылы 373 болса, 2017 жылы 237-ге дейін азайды. Балалардан бас тарту жағдайларының алдын алуға бағытталған шараларға перзентханада болған кезде баладан бас тарту туралы шешім қабылдаған аналармен жұмыс кіреді, бұл баланы балалар үйіне уақытша орналастыруға немесе күндізгі уақытта балалар үйін пайдалануға мүмкіндік береді. Жалпы 2013-2017 жылдар аралығында ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балалардың үлесі 9 879-дан 6 223-ке дейін қысқарған [4, 21]. Бұған дағдарыс орталықтарының тигізген оң ықпалын ерекше айтып өткен жөн.

Әйелдерге көмек көрсетудің дағдарыс орталығы физикалық немесе психикалық зорлық-зомбылыққа ұшыраған, баспанасынан немесе жұмысынан айрылған, төтенше психологиялық және әлеуметтік-тұрмыстық жағдайларға тап болған әйелдерге көмек көрсетуге және әлеуметтік оңалтуға арналған әлеуметтік қызмет көрсету мекемесі ретінде анықталады.

Дағдарыс орталықтарының жұмысын ұйымдастыруға мемлекет те, жеке кәсіпкерлер, меценаттар да үлесін қосуда. Мысалы, жаңа туған балалары бар жалғызбасты жас аналар үшін «Ана үйі», уақытша болу және тұру орталықтары ашылған. Сонымен бірге патронаттың жаңа түрі – бала асырап алу және қамқоршылық жүйесі жолға қойылған, өмірлік қиын жағдайға тап болған балаларды қолдау орталықтары, жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балалардың республикалық банкі жұмыс істейді. Білім және ғылым министрлігінің мәліметі бойынша бүгінгі күні елде 5 миллион бала тұрады, олардың 26 мыңнан астамы жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балалар [5].

Республикадағы дағдарыс орталықтары туралы ақпарат білгіміз кеп Интернетке жүгіндік. Әйелдердің құқықтары мен мүмкіндіктерін қорғау, кеңейту және гендерлік теңдік жолындағы күрес жүргізу бағытындағы Біріккен Ұлттар Ұйымының «ООН-женщины» құрылымдық бөлімшесінің сайтында 2016 жылы тұрмыстық зорлық-зомбылық көрген әйелдерге арналған 28 дағдарыс орталығы жұмыс істеді деп көрсетілген. Олардың ішіндегі жетеуі мемлекет тарапынан қаржыландырылады, зомбылықтан жапа шеккені туралы полицияға шағым түсірген әйелдерді ғана қабылдайды. Арыз-шағым жазбаған әйелдер мемлекеттік орталықтардың қызметіне жүгіне алмайды, олар мемлекеттік емес дағдарыс орталығының біріне бара алады [6]. Әрине, бұл орталықтар тегін қызмет көрсетеді, бірақ қаржыландырудың тапшылығы және сұраныстың артуына байланысты барлық мұқтаж әйелдерге көмек қолын соза алмай жатады.

Дағдарыс орталықтарының жұмысын жүйелеу, олардың қызметін қолдау мақсатында 2000 жылы Қазақстанның дағдарыс орталықтарының Одағы құрылды. Еліміздің 12 өңірінен 22 ұйымды біріктіретін Одақ құрылғаннан бері 500-ден аса жобаны жүзеге асырған екен. Одақтың ең басты мақсаты – қиын өмірлік жағдайда қалған, баласы бар отбасының жай-күйін жақсарту, қоғамдық санада отбасы құндылықтарын нығайту, ата-ана жауапкершілігін дамыту, баланы зорлықтан және қатыгездіктен қорғау болып табылады. Одақ өз қызметін ҚР Ішкі істер министрлігі, ҚР мәдениет және спорт министрлігі, ҚР Білім және ғылым

министрлігі, ҚР Президенті жанындағы әйелдер істері мен отбасылық-демографиялық саясаты жөніндегі Ұлттық комиссия, халықаралық және республикалық қорлар, бұқаралық ақпарат құралдары, үкіметтік емес ұйымдармен ынтымақтастықта іске асыруда. Одақтың төрайымы Зульфия Байзақованың айтуынша, дағдарыс орталықтарының жеткілікті дәрежеде қаржыландырылмайтыны себепті бұл мәселе әлі күнге дейін өзекті. Одақтың сайтында келтірілген мәліметте дағдарыс орталықтарының саны Қазақстан бойынша 35 деп көрсетілген. Олардың 23-інде арнаулы 8 түрлі әлеуметтік қызмет көрсететін баспана бар екен [7].

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің 2019 жылғы деректері бойынша Қазақстанда 38 дағдарыс орталығы жұмыс істеді, олардың ішінде 30 орталықтың баспанасы бар [8, 57]. Бұлардың бәрі тұрмыстық зорлық– зомбылықтан жапа шеккендерге арналған. Олардың өңірлер бойынша бөлінісі мынадай:

№	Аймақтар	Дағдарыс орталықтарының саны	Олардың ішінде баспанасы бар орталықтар
1	Нұр-Сұлтан қаласы	2	2
2	Алматы қаласы	3	3
3	Шымкент қаласы	1	1
4	Батыс Қазақстан облысы	1	1
5	Атырау облысы	1	1
6	Маңғыстау облысы	2	2
7	Ақтөбе облысы	3	2
8	Қостанай облысы	1	1
9	Солтүстік Қазақстан облысы	1	1
10	Павлодар облысы	1	1
10	Ақмола облысы	4	4
11	Қарағанды облысы	8	5
12	Шығыс Қазақстан облысы	5	3
13	Алматы облысы	1	1
14	Жамбыл облысы	1	1
15	Түркістан облысы	2	2
16	Қызылорда облысы	1	1
	Барлығы	38	30

2019 жылы бұндай дағдарыс орталықтарының ресми саны 33-ті құрады [9].

2020 жылдың сәуір айындағы мәлімет бойынша дағдарыс орталықтарында 1013 баласы бар 298 әйел орналастырылған. Орталықтардың жұмысына 500-ден астам маман қатысады, олардың ішінде: заңгерлер, психологтар, әлеуметтік қызметкерлер, әлеуметтік педагогтар, медицина қызметкерлері және басқалар. Жыл сайын дағдарыс орталықтарының сенім телефондарына 14 мыңнан астам қоңырау түседі, 5 мыңға жуық баласы бар әйелдер баспана қызметін алады, 25 мыңы мемлекеттік органдарда құқықтық және психологиялық көмек, әлеуметтік сүйемелдеу алады [10].

Енді біздің зерттеуіміздің нысаны болып отырған Алматы қаласында орналасқан дағдарыс орталықтарына тоқталайық. Бұл орталықтардың көбісі отбасылық зорлық-зомбылық жапа шеккендерді қабылдайды. Әрине, олар тәжірибесіздігі салдарынан от басып, бала тапқан кәмелетке толмаған жас аналарға да әлеуметтік көмек көрсетеді. Төмендегі кестеде Алматы қаласында орналасқан дағдарыс орталықтары туралы мәлімет берілген.

№	Дағдарыс орталығының атауы	Қызмет бағыты, міндеттері	Қоныстану мерзімі
1	Алматы қаласы әлеуметтік әл-ауқат басқармасының «Тұрмыстық зорлық– зомбылық құрбандарына арналған дағдарыс орталығы» коммуналдық мемлекеттік мекемесі	Тұрмыстық зорлық-зомбылыққа ұшырағандарды қорғау, оларға әлеуметтік көмек көрсету және әлеуметтендіру, уақытша тұру үшін қауіпсіз жағдайларды қамтамасыз ету, құқықтық және психологиялық көмек беру	2 сағаттан 6 айға дейін
2	«Родник» Қоғамдық қорының әйелдер мен балаларға арналған әлеуметтік-психологиялық оңалту және бейімделу орталығы	Гендерлік теңдікті насихаттау, ажырасу мен жанжалдардың алдын алу, некеге дайындау, адам саудасының құрбандары, сексуалдық немесе басқа жолмен пайдаланылған әйелдерге көмек көрсету	(баспанасы жоқ)
3	«Қазақстанның тең құқықтары және тең мүмкіндіктер Институты» Қоғамдық қорының ARASHA баспанасы	Алматы қаласының жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар басқармасының қолдауымен әлеуметтік осал топтағыларға, тұрмыстық зорлық-зомбылықтан жапа шеккендерге құқықтық және психологиялық көмек көрсету	6 айға дейін, ерекше жағдайда 9 айға дейін
4	«Ана үйі» қоғамдық қоры	Өмірлік қиын жағдайға тап болған және жаңа туған нәрестесінен немесе 18 айға дейінгі	6 айға дейін

		баласынан бас тартқысы келген 30 жасқа дейінгі әйелдерге көмек көрсету	
5	Жалғызбасты аналарға арналған «Убежище» баспанасы	Өмірлік қиын жағдайға тап болған және жаңа туған нәрестесінен немесе 18 айға дейінгі баласынан бас тартқысы келген 30 жасқа дейінгі әйелдерге көмек көрсету	6 айға дейін
6	«Реванш» әлеуметтік көмек қоры» қоғамдық бірлестігі	ВИЧ ауруын жұқтырған әйелдерге көмек көрсету	12 айға дейін
7	«SOS балалар ауылдары» жанындағы «Асар» жобасы	Әлеуметтік осал топтағы әйелдерге көмек көрсету	6 айға дейін
8	«Дом для мам» дағдарыс орталығы	жүктілікті үзудің алдын алу бағытында жас аналарға психологиялық көмек беру, отбасын, бала өмірін сақтап қалуға ықпал ету	12 айға дейін

Осы көрсетілген дағдарыс орталықтары ішінде біз жалғызбасты жас аналарға әлеуметтік қолдау көрсететін бірнеше орталықты талдайық.

Жалғызбасты аналарға арналған «Убежище» баспанасы 1995 жылдан жұмыс істейді. Құрылғаннан бері дағдарыс орталығы үш мыңнан баланың отбасында қалуына себепші болған екен. Орталық мемлекеттік бюджет емес, демеушілер көмегімен жұмыс істеуде. Орталықтың атқарушы директоры Тамара Ришенің айтуынша, баспана қиын жағдайда қалған жаңа босанған аналарға баласын өзі тәрбиелеп өсіруіне барынша ықпал етіп келеді. Бірақ мемлекет тарапынан қолдау болмағандықтан қаржы тапшылығы ауадай сезілуде [11].

Никольск шіркеуі жанындағы «Милосердие» тобының белсенді көмегімен 7 жылдан бері «Аналарға арналған үй» («Дом для мам») баспанасы жұмыс істеуде. Тұратын жері, қолдауы жоқ жалғызбасты аналарға, жүкті жас аналарға әлеуметтік көмек көрсетеді. Баспананың негізгі мақсаты – жүктіліктің үзудің алдын алу бағытында жас аналарға психологиялық көмек беру, отбасын, бала өмірін сақтап қалуға ықпал ету. Орталық кәсіпкерлердің, меценаттардың қаржысына күн көреді. Орталықты уақытша мекендейтін аналар туралы мәліметтер толық анонимді түрде сақталады. Орталықта аналар балалары бір жасқа толғанға дейін тұра алады. Осы уақыт ішінде олардың белгілі бір кәсіп игеруіне, жұмыс табуына, пәтер жалдауына немесе туыстарымен, баланың әкесімен табысуына мүмкіндігі болады. Орталықтың шектеулері: ВИЧ жұқтырғандарды, психикалық ауытқуы бар аналарды қабылдамайды, себебі бұндай тұлғаларға толыққанды медициналық көмек көрсетуге мүмкіндігі жоқ. Жоба «Милосердие» тобының белсенді көмегі арқасында қаржылық қолдауға ие болып келеді. Орталық Қазақстандағы белгілі «Ана үйі» әлеуметтік жобасымен тығыз байланыста.

«Аналарға арналған үй» орталығының ерекшелігі – жас аналармен бірге, екінші, үшінші рет ана болғалы отырған әйелдерді де қабылдайды [12].

Қорыта айтқанда дағдарыс орталықтарының жұмысы әйелдердің бейәлеуметтік мінез-құлық көрінісін төмендету, олардың қоғамға әлеуметтенуі деңгейін арттыру, қиын жағдайға тап болған әйелдердің болашағын дамытуға және өмірлік сценарийін өзгертуге бағытталады. Ал бұл аталған мақсат – міндеттер дағдарыс орталықтарында арнайы әлеуметтік қызметтер жүзеге асырылғанда ғана орындалады. Арнайы әлеуметтік жұмыс мамандары әрбір жас ананың өзіне және қоршаған ортаға деген сенімін қалыпқа келтіру, денсаулығын нығайту, білімін жетілдіру, болашаққа жағымды көзқарасын қалыптастыру бағытында үлкен ауқымды жұмыстар атқаруда. Бірақ қоғамның мақсаты тек жас аналарды социореадаптациялау ғана емес, сонымен бірге осы мәселенің алдын-алу шараларын жүзеге асыру болып табылады. Ондай шаралар аясына білім беру ұйымдарындағы жыныстық сауаттылық, тұрмыстық зорлық-зомбылықтың алдын алу жұмыстарын жүргізу, отбасы институты құндылықтарын дәріптеу, әлеуметтік желі әлеуетін осы мақсатта тиімді пайдалану, ер азаматтардың отбасындағы міндетіне қатысты жауапкершілігін арттыру жұмыстары және т.б кіреді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Назарбаев Н.Ә. «Қазақстан-2050 Стратегиясы – қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Жолдауы, 2012 жылғы 14 желтоқсан.
2. Қазақстан Республикасындағы 2030 жылға дейінгі отбасылық және гендерлік саясат тұжырымдамасы
3. Жаназарова З.Ж. Қазіргі Қазақстанда отбасын әлеуметтік тұрғыдан қорғау // ҚазҰУ хабаршысы. Психология және әлеуметтану сериясы. – №3 (58). – 2016. – 140-145б.
4. Анализ положения детей в Республике Казахстан 2019. ЮНИСЕФ Казахстан. <https://www.unicef.org/kazakhstan/media/4616/file/Situation%20Analysis%20in%20Russian>.
5. Сапарова Н.Б., Алимбекова Г.Т. Семейные ценности в условиях социально-экономических изменений в Казахстане. <https://www.kaznu.kz/content/files/pages/folder1807/Saparova%20Alimbekova.pdf>

6. Казахстанские негосударственные кризисные центры для жертв бытового насилия нуждаются в адекватном финансировании.
<https://eca.unwomen.org/ru/news/stories/2016/10/kazakhstans-nonstate-domestic-violence-crisis-centres-look-for-funding>
7. О союзе. Сайт союза кризисных центров Казахстана. <https://www.telefon150.kz/aboutus>
8. Ақпараттық анықтамалық. «Үйде зорлық-зомбылық басталған жағдайда: тұрмыстық зомбылықтың алдын алу жөніндегі нұсқаулық» / К.Б.Ойшыбаева, А.С.Қайдарова, Ж.С.Батталова, А.М. Қасымбеков, А.М. Ашимова. – Нұр-Сұлтан: 2019. – 57б.
9. Қазақстан Республикасы Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігі Ұлттық статистика бюросы. https://gender.stat.gov.kz/page/frontend/detail?id=94&slug=-77&cat_id=4&lang=kk
10. В Казахстане запущена программа для помощи жертвам бытового насилия <https://www.ktk.kz/ru/newsfeed/article/2020/04/30/146963/>
11. «Убежище» в Алма-Ате: как кризисный центр для женщин и детей выживает без помощи государства. <https://www.currenttime.tv/a/28506541.html>
12. Дом для мам: где жить жертвам домашнего насилия. <https://inbusiness.kz/ru/news/dom-dlya-mam-gde-zhit-zhertvam-domashnego-nasilija>

<i>Мукушева К.М.</i> СТУДЕНТТЕРДЕГІ ЭМОЦИОНАЛДЫ ИНТЕЛЛЕКТТІҢ ДЕҢГЕЙІНЕ БАЙЛАНЫСТЫ МАЗАСЫЗДЫҚТЫҢ КӨРІНУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	40
<i>Mukhambetkaliyeva D.A.</i> STUDY ON KAZAKHSTANI STUDENTS MOTIVATION TO MIGRATE ABROAD	41
<i>Nazhimidin A.I.</i> THE RELATIONSHIP BETWEEN EMOTIONAL INTELLIGENCE AND BURNOUT SYNDROME AMONG MIDDLE MANAGERS IN THE BANKING SECTOR	42
<i>Назарова М.А.</i> МЕДИАЦИЯ КОНФЛИКТНЫХ ОТНОШЕНИЙ	43
<i>Орынбасарова С.Е.</i> ӘСКЕРІ ҚЫЗМЕТШІЛЕРДЕГІ ЭМОЦИОНАЛДЫ ЖАНУДЫ ЗЕРТТЕУ МӘСЕЛЕСІ	44
<i>Omirbek G.A.</i> FEATURES OF THE STRESS EFFECT TO THE PSYCHOLOGICAL HEALTH OF ORGANIZATION EMPLOYEES	45
<i>Паримбай Г.Ф.</i> МІНЕЗ БІТІСТЕРІН ҚАЛЫПТАСТЫРУҒА МАҚАЛ-МӘТЕЛДЕРДІҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ҮҚПАЛЫ	46
<i>Пивкина В.А.</i> ПСИХОФИЗИОЛОГИЧЕСКОЕ И ПСИХОЛОГИЧЕСКОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО И КОГНИТИВНОГО СОСТОЯНИЙ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ РЕКРЕАЦИОННЫХ ПСИХОСТИМУЛЯТОРОВ.....	47
<i>Распопова Е.А.</i> ОСОБЕННОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ГЕНОГРАММЫ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПСИХОЛОГА ПРИ РАБОТЕ С ПОЖИЛЫМИ ЛЮДЬМИ.....	48
<i>Saitbekova D.A.</i> DIFFERENCE IN LEADERSHIP ABILITIES OF INTROVERTS AND EXTROVERTS.....	49
<i>Сариев Д.С.</i> АКТУАЛЬНОСТЬ ИССЛЕДОВАНИЯ ВЗАИМОСВЯЗИ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО ИНТЕЛЛЕКТА И УРОВНЯ ТОЛЕРАНТНОСТИ У СТУДЕНТОВ	50
<i>Серикхан А.</i> ВЗАИМОСВЯЗЬ СУБЪЕКТИВНОГО БЛАГОПОЛУЧИЯ И УДОВЛЕТВОРЁННОСТИ СТУДЕНЧЕСКОЙ ЖИЗНЬЮ КАЗАХСТАНСКИХ СТУДЕНТОВ	51
<i>Солтанбекова А. Р.</i> ПРЕДСТАВЛЕННОСТЬ ОТЦА В ПОСЛОВИЦАХ КАЗАХСКОЙ КУЛЬТУРЫ	52
<i>Султаналиева Ш.А.</i> ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ И ФУНКЦИИ ПРОЩЕНИЯ	53
<i>Suzdykova A.H.</i> INFLUENCE OF THE INFORMATION WORLD ON A PERSON THROUGH MUSIC.....	54
<i>Тоқбай А.Е.</i> КӘСІБИ ЖАНУ СИНДРОМЫ – ЗАМАНАУИ ӨРКЕНИЕТТІҢ АУРУЫ.....	55
<i>Толымбекова Д.Р.</i> УДОВЛЕТВОРЕННОСТЬ ТРУДОМ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ МОТИВАЦИИ СОТРУДНИКОВ	56
<i>Torebek A.B.</i> PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF COMMUNICATIVE BEHAVIOR IN A COMPANY EMPLOYEES.....	57
<i>Төреғалиева Г.А.</i> ЖАСӨСПІРІМНІҢ СИБЛИНГТІ ПОЗИЦИЯСЫН ЕСКЕРЕ ОТЫРЫП, ПСИХОЭМОЦИОНАЛДЫ ӨЗІН-ӨЗІ РЕТТЕУІ.....	58
<i>Тұрсынғали А.А.</i> ӘР ТҮРЛІ ЖАС КАТЕГОРИЯЛАРДАҒЫ ПЕДАГОГТАРДЫҢ ЭМОЦИОНАЛДЫ ЖАНУ КӨРІНІСІН ЗЕРТТЕУ	59
<i>Унайбекова С.К.</i> ПСИХОЛОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ СИБЛИНГОВЫХ ОТНОШЕНИЙ В СЕМЬЯХ РАЗНОГО ТИПА	60
<i>Утеулиева Н.Е.</i> КОНЦЕПЦИЯ ДУШИ ПО ИБН СИНЕ.....	61
<i>Хайрулиева Ж.А.</i> ИССЛЕДОВАНИЕ СОСТОЯНИЯ СЕКСУАЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ В КАЗАХСТАНЕ.....	62
<i>Хон А.</i> ИЗМЕРЕНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННОГО КЛИМАТА У СОТРУДНИКОВ В ПЕРИОД КОНСОЛИДАЦИИ БАНКОВ	63
<i>Шаужанова М.Н.</i> ПСИХОПРОСВЕЩЕНИЕ ПОДРОСТКОВ ПО ВОПРОСАМ РЕПРОДУКТИВНОГО ЗДОРОВЬЯ НА ОСНОВЕ АРТ-МЕТОДОВ.....	64
<i>Шынасыл А. М.</i> ЖОО СТУДЕНТТЕРІНІҢ ТАБЫСТЫ ОҚУЫНА ӘСЕР ЕТЕТІН ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ФАКТОРЛАР	66

ҚАЗАҚСТАННЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК ИНСТИТУТТАРЫ ЖАҢА ӘЛЕУМЕТТІК ШЫҢДЫҚТА
ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ӘЛЕУМЕТТІК ЖҰМЫС: ӨЗГЕРІСТЕР МЕН ҚИЫНДЫҚТАР

СОЦИАЛЬНЫЕ ИНСТИТУТЫ КАЗАХСТАНА В НОВОЙ ГЛОБАЛЬНОЙ РЕАЛЬНОСТИ
СОЦИАЛЬНАЯ РАБОТА В КАЗАХСТАНЕ: ИЗМЕНЕНИЯ И ОТВЕТЫ НА ВЫЗОВЫ

SOCIAL INSTITUTIONS OF KAZAKHSTAN IN A NEW GLOBAL REALITY
SOCIAL WORK IN KAZAKHSTAN: CHANGES AND RESPONSES TO CHALLENGES

<i>Абдрахман Н.Е.</i> ТІРЕК-ҚИМЫЛ АППАРАТЫ БҰЗЫЛҒАН БАЛАЛАРМЕН ӘЛЕУМЕТТІК ЖҰМЫСТЫҢ ЕРЕКШЕЛІГІ	68
<i>Азнабакиева М.А.</i> ӨНІРЛЕРДІ ДАМУ ТУДАҒЫ МЕМЛЕКЕТТІК БАҒДАРЛАМАЛАРЫ ІШКІ КӨШІ-ҚОНДЫ РЕТТЕУДІҢ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ	72
<i>Амирханова М.М.</i> ӘЛЕУМЕТТАНУДАҒЫ ЭТНИКАЛЫҚ ТОЛЕРАНТТЫЛЫҚТЫ ЗЕРТТЕУДІҢ ЕРЕКШЕЛІГІ	76
<i>Аубәкір А.С.</i> БОЛАШАҚ ӘЛЕУМЕТТІК ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРДІ КӘСІБИ БЕЙІМДЕУ: МӘНІ МЕН ПРОБЛЕМАСЫ.....	79
<i>Ауелтай М.Е.</i> БЕЗДОМНОСТЬ – СОЦИАЛЬНАЯ ПРОБЛЕМА	84
<i>Бекен А.А.</i> ЖАСТАРДЫҢ БІЛІМ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	88
<i>Бекен М.</i> ӘЛЕУМЕТТІК ЖҰМЫС САЛАСЫНДАҒЫ МҮМКІНДІГІ ШЕКТЕУЛІ ТҮЛҒАЛАРМЕН ЖҮРГІЗІЛЕТІН ЖҰМЫСТЫҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ	92
<i>Еламанова А.С.</i> ЖАС ЖАЛҒЫЗБАСТЫ АНАЛАРДЫ СОЦИОРЕДАПТАЦИЯЛАУДАҒЫ ДАҒДАРЫС ОРТАЛЫҚТАРЫНЫҢ МАҢЫЗЫ.....	95
<i>Жақыпбек А.А.</i> ҚАРТ АДАМДАРДЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК ЭКСКЛЮЗИЯСЫНЫҢ ШЕТЕЛДІК ЗЕРТТЕУЛЕРДЕГІ ТЕОРИЯЛЫҚ МОДЕЛІ.....	100
<i>Жумадилев Н.Ж.</i> ҚАРТ АДАМДАРҒА ҚАТЫСТЫ ОТБАСЫЛЫҚ ЗОРЛЫҚ-ЗОМБЫЛЫҚ ҚҰБЫЛЫСЫНА ТЕОРИЯЛЫҚ ТАЛДАУ	103
<i>Иманбаева Ж.С.</i> ОТБАСЫ ТЕОРИЯЛАРЫН ЗЕРТТЕУДІҢ КЕЙБІР АСПЕКТІЛЕРІ	107
<i>Қалмұханбетова М.Д., Шнарбекова М.К.</i> ҚАЗАҚСТАНДЫҚ СТУДЕНТТЕРДІҢ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ КӨШІ-ҚОНЫ: ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ МЕН ТӘУЕКЕЛДЕРІ.....	112
<i>Қайырбекова А. Н.</i> СЕНІМ ПЕРСОНАЛДЫ БАСҚАРУДАҒЫ САПА ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ	115
<i>Камиева И.Т.</i> ЖАҒАҢДАНУ ЖАҒДАЙЫНДА ҚАЗАҚ ЖАСТАРЫНЫҢ ЕҢБЕК ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫНЫҢ ӨЗГЕРУІ	119

ИБ № 14482

Басуға 29.04.2020 жылы қол қойылды. Формат 70x100 ¹/₁₆.

Көлемі 14,0 б. т. Тапсырыс №4528. Таралымы 10 дана.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің

«Қазақ университеті» баспа үйі.

Алматы қаласы, әл-Фараби даңғылы, 71.

«Қазақ университеті» баспа үйі баспаханасында басылды.

ҚАЗАҚ
УНИВЕРСИТЕТІ
БАСПА ҮЙІ

